

بررسی روند تکامل بازار و فضاهای وابسته به آن در شهرهای ایرانی اسلامی نمونه موردی: شهر شیراز از پیدایش شهر تا دوره اتابکان

علی رضا صادقی^{۱*}، سینا جنگجو^۲

۱- استادیار بخش شهرسازی دانشگاه شیراز، arsadeghi@shirazu.ac.ir

۲- دانشجو کارشناسی مهندسی شهرسازی دانشگاه شیراز، sina.jangjoo@yahoo.com

چکیده

شهر ایرانی اسلامی، نمایش کالبدی ساز و کاری اجتماعی در پهنه سرزمینی ایران است که در آن فرمها، عناصر و قوانین حاکم بر تعامل انسان با محیط بر اساس جهان بینی اسلامی شکل گرفته و قوام یافته است. در شهرهای ایرانی اسلامی کهن، عنصر بازار و فضاهای وابسته به آن علاوه بر تأثیرگذاری بر ساختار کلی شهر و شکل گیری محلات، به عنوان یکی از مظاهر مهم معماری ارزشمند و فضای عمومی شهری هویتمند مطرح بوده است. از اینرو پژوهش حاضر بر آن است تا با استفاده از روش تحقیق توصیفی تحلیلی و شیوه های تحقیق مرور متون، منابع و اسناد تصویری به بررسی و تحلیل چگونگی تکامل تدریجی بازار و فضاهای وابسته به آن در بافت تاریخی شهرهای ایرانی اسلامی بپردازد تا از این طریق زمینه لازم برای آشکار شدن نقش بازارهای سرپوشیده به عنوان یکی از مهمترین فضاهای شهری عملکردی و هویت ساز در کالبد شهرهای ایرانی-اسلامی فراهم آید. به این منظور شهر شیراز به عنوان مورد پژوهی این تحقیق انتخاب شده و چگونگی شکل گیری بازارها در این شهر ایرانی اسلامی کهن از پیدایش تا دوره اتابکان تحلیل شده است. همچنین در این تحقیق و به منظور پیشبرد پژوهش، ویژگی های ساخت کالبدی شهر ایرانی اسلامی، عناصر کالبدی- عملکردی شهرهای ایرانی اسلامی، نقش عنصر بازار در بافت تاریخی شهر ایرانی اسلامی و سیر تحول بازارهای شهری در ایران و قرون اولیه اسلامی بررسی شده است.

واژه های کلیدی: شهر ایرانی-اسلامی، بازار، بافت های تاریخی، شهر شیراز